

УДК 658.012.1

Г. М. Терен,
аспірант, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці

ДО ПИТАННЯ ФАКТОРНОГО АНАЛІЗУ ЛІКВІДНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Galina Teren,
postgraduate, Chernivtsi National University named Yuri Fedkovich, Chernivtsi

TO THE QUESTION OF FACTORIAL ANALYSIS OF THE ENTERPRISE LIQUIDITY

У статті розкривається методика факторного аналізу коефіцієнта загальної ліквідності, яка може використовуватися для коефіцієнта швидкої та абсолютної ліквідності. Основою дослідження стала факторна модель коефіцієнта загальної ліквідності, яка відображає його залежність від величини грошових потоків; від обсягів реалізації продукції; від обсягів виробництва; від динаміки витрат виробництва; від величини отриманих (погашених) короткострокових кредитів банку; ε динаміки розрахунків з постачальниками (підрядниками), працівниками та бюджетом. Для реалізації запропонованої методи використано інтегральний спосіб та спосіб пропорційного поділу.

Наведений алгоритм дає можливість дослідити причини зміни коефіцієнта загальної ліквідності в результаті діяльності підприємства. Це уможливує виявлення резервів зростання ліквідності та розробку варіантів раціональних управлінських рішень для їх реалізації.

The methods of factorial analysis of the general liquidity coefficient which may be used for the coefficient of rapid and absolute liquidity are discovered in this article. The basis of the investigation became the factorial model of the general liquidity coefficient, which depicts its dependence from the quantity of the currency flow; from the volume of products merchandise; from the production volume; from the dynamics of production expenses; from the volume of received (cancelled) short-term bank loans; from the dynamics of payments with suppliers (contractors), employees and budget. For realization of the offered methodics, the integral way and way proportional division were used.

The offered algorithm gives the opportunity to investigate the reasons of changes of the coefficient of the general liquidity as the result of enterprise activity. This allows to reveal the backlogs of the liquidity increase and the development of the variants of the rational management decisions for its realization.

Ключові слова: коефіцієнт загальної ліквідності, фактори, вплив, аналіз, алгоритм, спосіб пропорційного поділу.

Key words: coefficient of the general liquidity, factors, influence, analysis, algorithm, the way of proportional division.

Постановка проблеми. В сучасних умовах господарювання виважені і науково-обґрунтовані управлінські рішення приймаються на основі аналізу фінансового стану суб'єктів господарювання. Фінансовий стан підприємства – це основа його конкурентоспроможності, відображає реальні та потенційні можливості підприємств які формуються в процесі виробничої, комерційної, фінансової та інвестиційної діяльності, здатність до самофінансування, характеризує рівень забезпечено фінансовими ресурсами, необхідними для нормального функціонування і розвитку підприємства у довгостроковій перспективі, доцільність їх розміщення та ефективні використання; визначає фінансові взаємовідносини з іншими юридичними та фізичними особами, здатність підприємства функціонувати в зовнішньому середовищі, йє потенціал у діловому співробітництві, дозволяє оцінити інвестиційну привабливість, визначити позицію підприємства у вітчизняних та інших рейтингах [1, с. 118]. Одні з ключових параметрів оцінки фінансового стану підприємства є ліквідність. Для отримання інформації, необхідної і достатньої для прийняття науково-обґрунтованих управлінських рішень, критерієм яких є ліквідність підприємства, необхідно здійснити оцінку показників ліквідності та провести їх факторний аналіз.

Існуючі методики факторного аналізу ліквідності містять алгоритми розрахунку зміни коефіцієнта загальної ліквідності за рахунок факторів, які комплексними, і у свою чергу залежать від факторів нижчого порядку, що знижує якість аналізу. Це дотепер залишається поза увагою науковців, у той час, коли деталізація комплексних факторів і факторний аналіз на її основі є передумовою виявлення першопричин зміни коефіцієнта загальної ліквідності та інформаційним забезпеченням обґрунтування раціональних управлінських рішень у сфері управління ліквідністю підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Методику факторного аналізу ліквідності у своїх працях розглядали: Г. В. Савицька [2], Л. А. Лахтіонова [3], Р. Костирко [4], Н. М. Прутуляк [5], С. Нестерова, М. Стегней, В. Сідун [6]. Науковці шляхом перетворення факторних моделей коефіцієнтів ліквідності пропонують досліджувати вплив на зміну ліквідності таких факторів як питома вага оборотних активів у загальній їх величині; частка позикових коштів, залучених на короткостроковій основі, у загальній їх величині; ресурсовіддача; коефіцієнт закріплення оборотних активів; рентабельність продажу; рентабельність оборотних активів; вартість оборотних активів на 1 грн прибутку.

Завдання статті: обґрунтувати алгоритм розрахунку впливу факторів третього порядку на зміну коефіцієнта загальної ліквідності.

Виклад основного матеріалу. Ліквідність підприємства – це його здатність покривати боргові зобов'язання, фінансувати нормальний хід господарської діяльності, яка забезпечується ліквідністю активів та фінансовою гнучкістю підприємства, тобто «... здатністю залучати грошові кошти з різних джерел, збільшувати власний капітал, продавати і перемішувати активи і регулювати рівень і напрямки діяльності, так щоб вони відповідали обставинам, що змінилися [7, с. 421]». Достатній рівень ліквідності підприємства є запорукою незалежності та свободи дій суб'єкта господарювання; уможливує зміни пріоритетних напрямів діяльності та адаптацію зовнішнього середовища, додаткове залучення фінансових ресурсів із зовнішніх джерел, є передумовою фінансової стабільності та зниження ризику втрати фінансової стійкості.

Згідно найпоширеніших методик для оцінки ліквідності підприємства використовуються коефіцієнти загальної, швидкої та абсолютної ліквідності [2; 3; 4].

Коефіцієнт загальної ліквідності (1) відображає вартість оборотних активів, що припадає на одну гривню поточних зобов'язань.

$$K_{\text{заг.л.}} = \frac{OA}{ПЗ}, \quad (1)$$

де $K_{\text{заг.л.}}$ - коефіцієнт загальної ліквідності, OA - оборотні активи, $ПЗ$ - поточні зобов'язання.

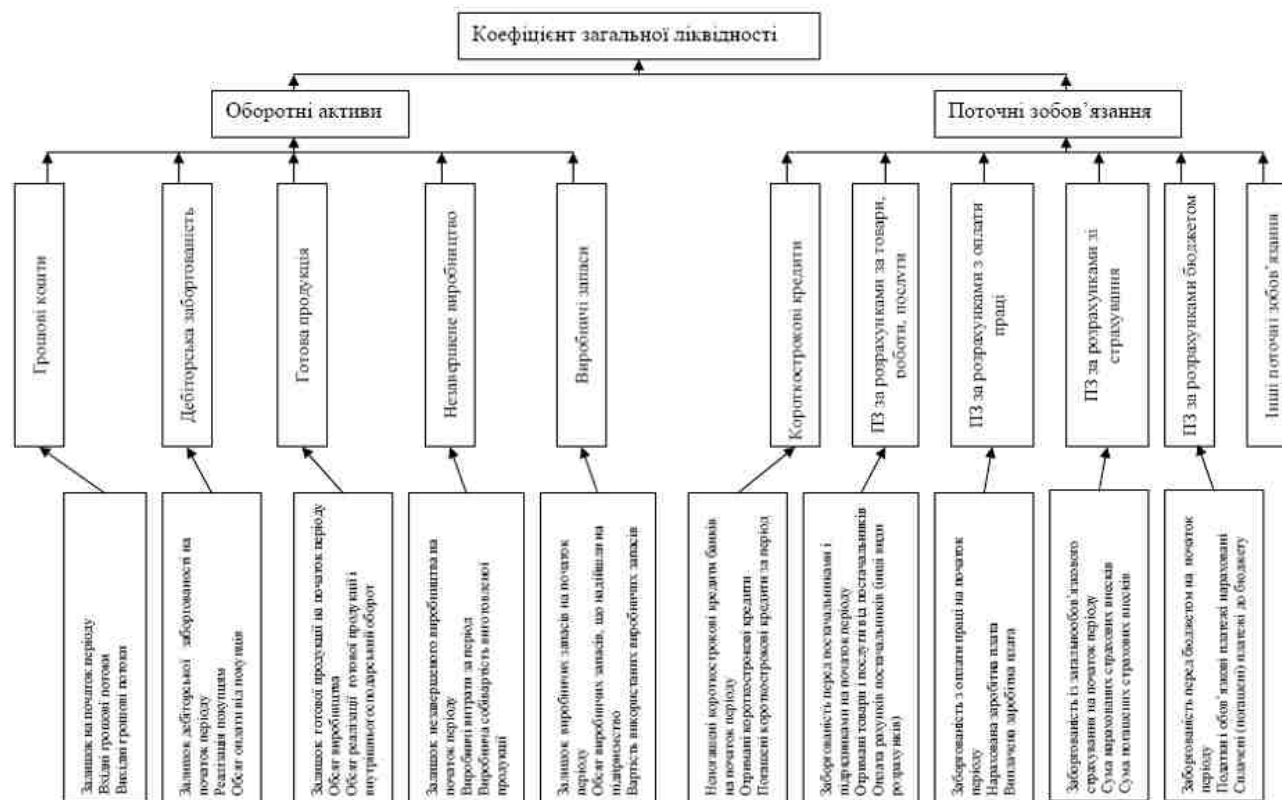

Рис. 1. Факторна модель коефіцієнта загальної ліквідності

Для проведення факторного аналізу коефіцієнта загальної ліквідності необхідно:

1. обґрунтувати факторну модель коефіцієнта загальної ліквідності (рис. 1), яка б забезпечила систематизацію факторів першого, другого і третього порядку;
2. розрахувати вплив виділених факторів за чітко визначеним алгоритмом.

У науковій літературі [2; 3; 4] при побудові факторної моделі коефіцієнта загальної ліквідності виділяють фактори першого і другого порядку. До факторів першого порядку належать оборотні активи та поточні зобов'язання, до факторів другого порядку - грошові кошти; дебіторська заборгованість; готова продукція; незавершене виробництво; виробничі запаси; інші оборотні активи; короткострокові кредити банків; кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги; поточні зобов'язання розрахунками з оплати праці, зі страхування, з бюджетом; інші поточні зобов'язання.

У ході дослідження, деталізувавши фактори другого порядку, нами виділено фактори третього порядку (рис.1): залишок грошових коштів на початок періоду; залишок дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги на початок періоду; обсяг продажу; надходження платежів та інші ви розрахунків з покупцями; залишок готової продукції на початок періоду; обсяг виробництва; обсяг продажу та інше вибуття готової продукції в облікових цінах; залишок незавершеного виробництва на початок періоду; витрати виробництва; фактична собівартість завершеного виробництвом продукції; залишок виробничих запасів на початок періоду; вартість виробничих запасів, що надійшли на підприємство; вартість витрачених виробничих запасів; залишок непогашених короткострокових кредитів банків на початок періоду; сума отриманих короткострокових кредитів; розмір погашених короткострокових кредитів за період; залишок заборгованості перед постачальниками підприємства на початок періоду; сума зобов'язань за отримани товари і послуги від постачальників за період; обсяг оплачених рахунків постачальників (інші ви розрахунків); залишок заборгованості з оплати праці на початок періоду; розмір нарахованої заробітної плати (витрат на оплату праці); сума виплаченої заробітної плати; залишок заборгованості з загальнообов'язкового страхування на початок періоду; сума нарахованих страхових внесків (витрат на соціальне страхування); розмір погашених страхових внесків; залишок заборгованості перед бюджетом на початок періоду; розмір нарахованих податків і обов'язкових платежів; сума сплачених (погашених) платежів до бюджету.

При розрахунку впливу факторів першого порядку пропонуємо використовувати інтегральний метод, так як даний метод є об'єктивним (результат розкладання впливу факторів на результативний показник за даним методом не залежить від дотримання послідовності їх заміни). Наведемо алгоритм розрахунку зміни коефіцієнта загальної ліквідності за рахунок зміни оборотних активів (2) і поточних зобов'язань (3):

$$\Delta K_{322,2}(OA) = \frac{\Delta OA}{\Delta ПЗ} \ln \left| \frac{ПЗ_1}{ПЗ_0} \right| \quad (2)$$

$$\Delta K_{322,2}(ПЗ) = \Delta K_{322,2} - \Delta K_{322,2}(OA) \quad (3)$$

Деталізувавши фактори першого порядку (модель (4) і (5)), отримаємо модель (6), яка відображає залежність коефіцієнта загальної ліквідності від факторів другого порядку.

$$OA = GK + ДЗ + ГП + НВ + ВЗ + IOA, \quad (4)$$

де OA - оборотні активи, GK - грошові кошти, $ДЗ$ - дебіторська заборгованість, $ГП$ - готова продукція, $НВ$ - незавершене виробництво, $ВЗ$ - виробничі запаси, IOA - інші оборотні активи.

$$ДЗ = ДЗТ + ДЗР,$$

де $ДЗТ$ - дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги, $ДЗР$ - дебіторська заборгованість за розрахунками.

$$ПЗ = ККБ + КЗТ + ПЗОП + ПЗС + ПЗБ + ПЗ, \quad (5)$$

де $ПЗ$ - поточні зобов'язання, $ККБ$ - короткострокові кредити банків, $КЗТ$ - кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, $ПЗОП$ - поточні зобов'язання за розрахунками з оплати праці, $ПЗС$ - поточні зобов'язання за розрахунками зі страхування; $ПЗБ$ - поточні зобов'язання за розрахунками з бюджету.

$ПЗ$ - інші поточні зобов'язання.

$$K_{302.л} = \frac{OA}{ПЗ} = \frac{ГК + ДЗ + ГП + НВ + ВЗ + IOA}{ККБ + КЗТов + ПЗОП + ПЗС + ПЗБ + ПЗ} \quad (6)$$

Зміну коефіцієнта загальної ліквідності за рахунок факторів другого порядку розраховують користуючись способом пропорційного ділення. Для цього часті кожної статті оборотних активів і поточних зобов'язань у загальній зміні їхньої суми потрібно помножити на приріст коефіцієнта загальної ліквідності за рахунок оборотних активів і поточних зобов'язань відповідно [2, с. 610].

Наприклад, зміна коефіцієнта загальної ліквідності за рахунок зміни залишку грошових коштів дорівнює добутку питомої ваги зміни грошових коштів у складі змін оборотних активів і зміни коефіцієнта загальної ліквідності за рахунок зміни оборотних активів:

$$\Delta K_{302.л}(ГК) = \frac{\Delta GK}{\Delta OA} \cdot \Delta K_{302.л}(OA)$$

Щоб отримати інформацію про те, як вплинула зміна решти факторів другого порядку на зміну коефіцієнта загальної ліквідності необхідно здійснити аналогічні розрахунки по кожному з елементів оборотних активів і поточних зобов'язань.

Для відображення взаємозв'язку факторів другого і третього порядку, використовуючи балансовий спосіб, побудуємо адитивні моделі факторів другого порядку (формули (7)-(16)).

$$ГК_{\text{кін.н.}} = GK_{\text{поч.н.}} + \text{Надходження } GK - \text{Витрачання } GK, \quad (7)$$

$$ДЗТ_{\text{кін.н.}} = ДЗТ_{\text{поч.н.}} + ОПР - П, \quad (8)$$

де $ОПР$ - обсяг продажу у цінах реалізації, $П$ - надходження платежів від покупців, інші види розрахунків з покупцями.

$$ГП_{\text{кін.н.}} = ГП_{\text{поч.н.}} + OB - (ОП + ИНВГП), \quad (9)$$

де OB - обсяг виробництва продукції, $ОП$ - обсяг продажу готової продукції у облікових цінах, $ИНВГП$ - інші вибуття готової продукції.

$$НВ_{\text{кін.н.}} = НВ_{\text{поч.н.}} + ВВ - ВСоб, \quad (10)$$

де $ВВ$ - виробничі витрати, $ВСоб$ - фактична виробнича собівартість завершені виробництвом продукції.

$$ВЗ_{\text{кін.н.}} = ВЗ_{\text{поч.н.}} + \text{Надходження } ВЗ - \text{Витрачання } ВЗ \quad (11)$$

$$ККБ_{\text{кін.н.}} = ККБ_{\text{поч.н.}} + ККБ_{\text{отримані}} - ККБ_{\text{погашені}} \quad (12)$$

$$КЗТ_{\text{кін.н.}} = КЗТ_{\text{поч.н.}} + КЗТ_{\text{нараховані}} - КЗТ_{\text{погашені}} \quad (13)$$

$$ПЗОП_{\text{кін.н.}} = ПЗОП_{\text{поч.н.}} + ЗП_{\text{нараховані}} - (ЗП_{\text{виплачені}} + \text{Утримання із ЗП}), \quad (14)$$

де $ЗП$ - заробітна плата.

$$ПЗС_{\text{кін.н.}} = ПЗС_{\text{поч.н.}} + ВСС_{\text{нараховані}} - ВСС_{\text{сплачені}}, \quad (15)$$

де $ВСС$ - внески на загальнообов'язкове соціальне страхування.

$$ПЗБ_{\text{кін.н.}} = ПЗБ_{\text{поч.н.}} + БП_{\text{нараховані}} - БП_{\text{сплачені}}, \quad (16)$$

де $БП$ - обов'язкові платежі до бюджету.

Для розрахунку зміни коефіцієнта загальної ліквідності за рахунок виділених факторів третього порядку пропонуємо використовувати спосіб пропорційного ділення (таблиця 1).

Таблиця 1.

Алгоритм розрахунку впливу факторів третього порядку на зміну коефіцієнта загальної ліквідності

Назва фактора	Алгоритм розрахунку впливу
Залишок грошових коштів на початок періоду	$\Delta K_{302.л}(ГК_{\text{поч.н.}}) = \Delta K_{302.л}(OA) \cdot \frac{\Delta GK_{\text{поч.н.}}}{\Delta OA}$
Надходження грошових коштів	$\Delta K_{302.л}(\text{Надходження } GK) = \Delta K_{302.л}(OA) \cdot \frac{\Delta \text{Надходження } GK}{\Delta OA}$
Витрачання грошових коштів	$\Delta K_{302.л}(\text{Витрачання } GK) = - \left \Delta K_{302.л}(OA) \cdot \frac{\Delta \text{Витрачання } GK}{\Delta OA} \right $
Залишок дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги на початок періоду	$\Delta K_{302.л}(ДЗТ_{\text{поч.н.}}) = \Delta K_{302.л}(OA) \cdot \frac{\Delta ДЗТ_{\text{поч.н.}}}{\Delta OA}$
Обсяг продажу	$\Delta K_{302.л}(ОПР) = \Delta K_{302.л}(OA) \cdot \frac{\Delta ОПР}{\Delta OA}$
Надходження платежів та інші види розрахунків з покупцями	$\Delta K_{302.л}(П) = - \left \Delta K_{302.л}(OA) \cdot \frac{\Delta П}{\Delta OA} \right $
Залишок готової продукції на початок періоду	$\Delta K_{302.л}(ГП_{\text{поч.н.}}) = \Delta K_{302.л}(OA) \cdot \frac{\Delta ГП_{\text{поч.н.}}}{\Delta OA}$

Обсяг виробництва	$\Delta K_{302.л.}(OB) = \Delta K_{302.л.}(OA) \cdot \frac{\Delta OB}{\Delta OA}$
Обсяг продажу а інше вибуття готової продукції в облікових цінах	$\Delta K_{302.л.}(OIT) = - \left \Delta K_{302.л.}(OA) \cdot \frac{\Delta OIT}{\Delta OA} \right $ $\Delta K_{302.л.}(IHBVIT) = - \left \Delta K_{302.л.}(OA) \cdot \frac{\Delta IHBVIT}{\Delta OA} \right $
Залишок незавершеного виробництва на початок періоду	$\Delta K_{302.л.}(HB_{нов.л.}) = \Delta K_{302.л.}(OA) \cdot \frac{\Delta HB_{нов.л.}}{\Delta OA}$
Витрати виробництва	$\Delta K_{302.л.}(BB) = \Delta K_{302.л.}(OA) \cdot \frac{\Delta BB}{\Delta OA}$
Фактична собівартість завершеної виробництвом продукції	$\Delta K_{302.л.}(BCоб) = - \left \Delta K_{302.л.}(OA) \cdot \frac{\Delta BCоб}{\Delta OA} \right $
Залишок виробничих запасів на початок періоду	$\Delta K_{302.л.}(BЗ_{нов.л.}) = \Delta K_{302.л.}(OA) \cdot \frac{\Delta BЗ_{нов.л.}}{\Delta OA}$
Вартість виробничих запасів що надійшли на підприємство	$\Delta K_{302.л.}(Надходження BЗ) = \Delta K_{302.л.}(OA) \cdot \frac{\Delta Надходження BЗ}{\Delta OA}$
Вартість витрачених виробничих запасів	$\Delta K_{302.л.}(Витрачання BЗ) = - \left \Delta K_{302.л.}(OA) \cdot \frac{\Delta Витрачання BЗ}{\Delta OA} \right $
Залишок непогашених короткострокових кредитів банків на початок періоду	$\Delta K_{302.л.}(ККБ_{нов.л.}) = \Delta K_{302.л.}(ITЗ) \cdot \frac{\Delta ККБ_{нов.л.}}{\Delta ITЗ}$
Сума отриманих короткострокових кредитів	$\Delta K_{302.л.}(ККБ_{отримані}) = \Delta K_{302.л.}(ITЗ) \cdot \frac{\Delta ККБ_{отримані}}{\Delta ITЗ}$
Розмір погашених короткострокових кредитів за період	$\Delta K_{302.л.}(ККБ_{погашені}) = - \left \Delta K_{302.л.}(ITЗ) \cdot \frac{\Delta ККБ_{погашені}}{\Delta ITЗ} \right $
Залишок заборгованості перед постачальниками і підрядниками на початок періоду	$\Delta K_{302.л.}(КЗТ_{нов.л.}) = \Delta K_{302.л.}(ITЗ) \cdot \frac{\Delta КЗТ_{нов.л.}}{\Delta ITЗ}$
Сума зобов'язань за отримані товари і послуги від постачальників за період	$\Delta K_{302.л.}(КЗТ_{нарахована}) = \Delta K_{302.л.}(ITЗ) \cdot \frac{\Delta КЗТ_{нарахована}}{\Delta ITЗ}$
Обсяг оплачених рахунків постачальників (інші види розрахунків)	$\Delta K_{302.л.}(КЗТ_{погашена}) = - \left \Delta K_{302.л.}(ITЗ) \cdot \frac{\Delta КЗТ_{погашена}}{\Delta ITЗ} \right $
Залишок заборгованості з оплати праці на початок періоду	$\Delta K_{302.л.}(ITЗOIT_{нов.л.}) = \Delta K_{302.л.}(ITЗ) \cdot \frac{\Delta ITЗOIT_{нов.л.}}{\Delta ITЗ}$
Розмір нарахованої заробітної плати (витрат на оплату праці)	$\Delta K_{302.л.}(ЗП_{нарахована}) = \Delta K_{302.л.}(ITЗ) \cdot \frac{\Delta ЗП_{нарахована}}{\Delta ITЗ}$
Сума виплаченої заробітної плати	$\Delta K_{302.л.}(ЗП_{виплачена}) = - \left \Delta K_{302.л.}(ITЗ) \cdot \frac{\Delta ЗП_{виплачена}}{\Delta ITЗ} \right $
Залишок заборгованості з загальнообов'язкового страхування на початок періоду	$\Delta K_{302.л.}(ITЗC_{нов.л.}) = \Delta K_{302.л.}(ITЗ) \cdot \frac{\Delta ITЗC_{нов.л.}}{\Delta ITЗ}$
Сума нарахованих страхових внесків (витрат на соціальне страхування)	$\Delta K_{302.л.}(BCC_{нараховані}) = \Delta K_{302.л.}(ITЗ) \cdot \frac{\Delta BCC_{нараховані}}{\Delta ITЗ}$
Розмір погашених страхових внесків	$\Delta K_{302.л.}(BCC_{сплачені}) = - \left \Delta K_{302.л.}(ITЗ) \cdot \frac{\Delta BCC_{сплачені}}{\Delta ITЗ} \right $
Залишок заборгованості перед бюджетом на початок періоду	$\Delta K_{302.л.}(ITЗE_{нов.л.}) = \Delta K_{302.л.}(ITЗ) \cdot \frac{\Delta ITЗE_{нов.л.}}{\Delta ITЗ}$
Розмір нарахованих податків і обов'язкових платежів	$\Delta K_{302.л.}(BII_{нараховані}) = \Delta K_{302.л.}(ITЗ) \cdot \frac{\Delta BII_{нараховані}}{\Delta ITЗ}$
Сума сплачених (погашених) платежів до бюджету	$\Delta K_{302.л.}(BII_{погашені}) = - \left \Delta K_{302.л.}(ITЗ) \cdot \frac{\Delta BII_{погашені}}{\Delta ITЗ} \right $

Наведений алгоритм дає можливість дослідити причини зміни коефіцієнта загальної ліквідності в результаті діяльності підприємства. Це уможливило виявлен резервів оптимізації ліквідності підприємства та розробку управлінських рішень для їх реалізації.

Висновки. Ліквідність підприємства як характеристика фінансового стану залежить від результатів попередньої діяльності. Наведена методика аналі забезпечить можливість вимірювання впливу зміни показників діяльності підприємства на зміну ліквідності.

Література:

1. Ковальчук Т. М., Вергун А. І. Теоретико-методологічні засади аналізу фінансового стану підприємства за стадіями життєвого циклу / Т. М. Ковальчук, А. І. Вергун // Науковий вісник Чернівецького національного університету: Збірник наукових праць. Вип. 669-671. Економіка. – Чернівці: Чернівецький національний університет, 20 – С. 116-122.
2. Савицкая Г. В. Анализ хозяйственной деятельности предприятий АПК: учебное пособие. / Г. В. Савицкая. – 6-е изд., стер. – Мн.: Новое знание, 2006. – 652 с.
3. Лахтіонова Л. А. Фінансовий аналіз сільськогосподарських підприємств: навч. посіб. / Л. А. Лахтіонова. – К.: КНЕУ, 2005. – 365 с.
4. Костирко Р. О. Фінансовий аналіз: Навч. посібник. / Р. О. Костирко – Х.: Фактор, 2007. – 784 с.
5. Прутуляк Н. М. Застосування факторних методів аналізу в дослідженні показників ліквідності / Н. М. Прутуляк // Фінанси, облік і аудит : зб. наук. праць / М. освіти і науки, молоді та спорту України, ДВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана"; відп. ред. А. М. Мороз. – К.: КНЕУ, 2008. – Вип. № 12. – С. 118-126
6. Несторова С., Стегней М., Сідун В. Адаптація аналізу ліквідності та платоспроможності до сучасних умов господарювання / С. Несторова, М. Стегней, В. Сідун // Економічний аналіз. – 2011 рік. Випуск 8. Частина 2. – с. 279- 282.
7. Бернштейн Л. А. Анализ финансовой отчетности: теория, практика и интерпретация: Пер. с. англ./ Науч. ред. перевода чл.-кор. РАН И. И. Елисеева; Гл. редакт серии проф. Я. В. Соколов. – М.: Финансы и статистика, 2003. – 624с

References.

1. Koval'chuk, T. M. and Verhun, A. I. (2013), "Theoretical and methodological principles of financial analysis for the enterprise life cycle", *Naukovyj visnyk Chernivets'kogo natsional'noho universytetu: Zbirnyk naukovykh prats'. Ekonomika*, vol. 669-671, pp. 116-122.
2. Savickaja, G. V. (2006), *Analiz hozjajstvennoj dejatel'nosti predpriyatij APK* [Business analysis of agricultural enterprises], Novoe znanie, Mins'k, Bilorusiia.
3. Lakhtionova, L. A. (2005), *Finansovyy analiz sil'skohospodars'kykh pidpriemstv* [Financial analysis of agricultural enterprises], KNEU, Kyiv, Ukraina.
4. Kostyrko, R. O. (2007), *Finansovyy analiz* [Financial analysis], Faktor, Kharkiv, Ukraina.
5. Prytuliak, N. M. (2008), "The use of factor analysis methods in the study of liquidity", *Finansy, oblik i audyt : zb. nauk. prats'*, vol. 12, pp. 118-126.
6. Nestorova, S. Stehnej, M. and Sidun, V. (2011), "Adaptation analysis of liquidity and solvency to current economic conditions", *Ekonomichnyj analiz*, vol. 8. , pp. 279- 282
7. Bernstajn, L. A. (2003), *Analiz finansovoj otchetnosti: teoriya, praktika i interpretacija* [Financial statement analysis: theory, practice and interpretation], Finansy i statisti Moskva, Rossija.

Стаття надійшла до редакції 19.11.2014

ТОВ "ДКС Центр"